

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты ІХ Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
ІХ Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың ІХ Халықаралық ғылыми конференциясы = ІХ Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014». – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2014

2. Магазаник, Н.А. Искусство общения с больным / Н.А. Магазаник. – М. : Медицина, 2001. – 110 с.
3. Макшанов, И.Я. Врачебная деонтология / И.Я. Макшанов. – М. : Высшая школа, 2000. – 160 с.
4. Сук, И.С. Врач как личность / И.С. Сук. – М. : Медицина, 2004. – 64 с.

ӘОЖ. 147:37.03544.

ҒЫЛЫМИ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БАСЫЛЫМДАРДЫ ОҚУ-ТӘРБИЕ ҮРДІСІНДЕ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Молгаждарова Марал

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2 курс магистранты, Астана, Казакстан
Ғылыми жетекшісі - П.Б.Сейітқазы

Соңғы жылдары адамға және мемлекетке қажетті білімнің бәріне ақпаратты кедергісіз алу арқылы қол жеткізуге болатын және онымен жұмыс істей алатын шарты бар ақпараттық қоғам қалыптасқандығы және бұқаралық ақпарат құралдарының мәні мен маңызы артқандығы белгілі.

Дегенмен, кең көлемдегі ақпараттардың жастарға тигізетін кері әсері де жоқ емес. Осыған орай, жастар мен жасөспірімдерді ақпараттардың зиянды ықпалынан қорғау және олардан өзіне керекті ғана алуға бейімдеу, яғни медиабілім беру аса маңызды.

Қазіргі әлемдегі медиабілім берудің мәні мен маңыздылығын бұқаралық ақпарат құралдарының шектен тыс көптігі мен медиаақпарат санының жылдам өсуі, сондай-ақ барлық салада визуалды коммуникация мен ақпарат көлемінің артуымен түсіндіруге болады. Соңғы жылдары медиабілім студенттердің медиамәдениет әлеміне бейімделуге, бұқаралық ақпарат құралдарын дұрыс бағытта пайдалануға және медиамәғлұматтарды дұрыс талдай білуге үйрететін педагогика ғылымының жаңа бір саласы ретінде қалыптасты. Медиабілім беру міндеттеріне медиа мәтінді сауатты «оқи білуге», ақпаратты қабылдай білу дағдысын, шығармашылық іс-әрекеттің эстетикалық талғамы мен мүмкіндіктерін дамытуды жатқызуға болады [1]. Сонымен, медиабілім беру деп, бұқаралық ақпарат құралдарын қолдануға және әлемді қабылдау мен мәдениеттегі медианың рөлін түсінуге бағытталған білім мен медиалық ақпаратпен нәтижелі жұмыс істеу іскерлігін қалыптастыратын білім беру саласын айтуымызға болады.

Демек, бүгінгі күнде бұқаралық ақпарат құралдарының педагогикалық әлеуетін нақтылап, медиабілім технологияларын, әдіс-тәсілдерін бір жүйеге келтіру және оларды жүзеге асыруды жолға қоюды ғылыми негіздеу аса маңызды мәселе.

Бұқаралық ақпарат құралдары – баспасөз, радио, теледидар, ғаламтор сияқты құралдардың біртұтастығы, олар журналистика мен аудиторияның арасындағы байланыстырушы болып табылады және журналистиканың басты құралы ақпарат беруді пайдалана отырып білім беру, дамыту, тәрбие беру мәселелерін шешуге тікелей қатысады. Жоғары оқу орнындағы оқу-тәрбие үрдісінде бұқаралық ақпарат құралдарының ақпараттық, коммуникативті, әлеуметтік, танымдық, дамытушылық мүмкіндіктерін оқу-тәрбие үрдісінде кеңінен пайдалану болашақ мамандарды сапалы кәсіптік дайындауда кең мүмкіндіктерге жол ашады [2].

Жаһандану заманында ақпараттық технологияларға бейімделген білімді, тәрбиелі, мәдениетті тұлғаны өмірге дайындауға баса мән берілуде. Бүгінгі таңда өзінің белгілі бір деңгейдегі шығармашылық іс-әрекетімен ерекшеленетін, ақпараттар ағымын өмірлік жағдаяттарға сай қолдана алатын, ойлаудың сындарлық қабілеті дамыған жеке тұлға қалыптастыру қажеттілігі тұр. Сондықтан да, студенттерді оқу әрекетінде тек дайын білімді

кабылдауға емес, өз бетімен ізденуге, белсенділік танытуына, ізденушілік дағдыларын дамытуға бағыттау қажет [3].

Соның ішінде, басты ақпарат көзінің бірі – баспасөз материалдары. Баспасөз құралдары (әсіресе, мерзімді педагогикалық басылымдар) халық ішіне тез тарау мүмкіншілігіне ие, әсіресе жоғары оқу орнының студенттеріне мол мүмкіншіліктер жасалған. Ғылыми-педагогикалық басылымдар студенттерді сапалы білім, саналы тәрбиемен қаруландыруда, олардың дүниетанымы мен тіл байлығын, сондай-ақ шығармашылығын жетілдіруде орасан зор мүмкіндіктерге ие. Студент ғылыми-педагогикалық басылымдарда жарияланған ғылыми мақалаларды оқуы және оны ой елегінен өткізіп талдауы арқылы білімнің қорына қол жеткізіп қана қоймай, өзінің шығармашылық іс-әрекетін жетілдіретін болады.

Баспасөз – бұқаралық ақпарат құралдары ретінде радио және телеарналармен ұқсастықта, өзара айырмашылықтарымен халыққа қызмет етеді. Дегенмен баспасөздің электронды ақпарат құралдарынан көптеген ғасырлар бұрын дүниеге келгені, оның басқа ақпарат құралдарымен салыстырғанда жетекші рөл атқаратындығы белгілі [4].

Республикада жалпы мерзімді баспасөздің, оның ішінде педагогикалық басылымдардың дамуы мен қалыптасу тарихына, олардың білім сапасын арттырудағы рөлі мен оқу-тәрбие үрдісінде пайдалану жолдарын талдауға арналған бірнеше ғылыми-зерттеу жұмыстары бар (К.А.Ахтамбеков, Г.Ысмағұлова, Н.П.Скальковская, Ү.Ж.Жұмабекова, И.П.Гуляева, С.Абдукадирова, П.Б.Сейітқазы, Р.Г.Ахмадиев, Ә.О.Оразова т.б).

К.А.Ахтамбеков «Қазақ педагогикалық баспасөзінің қалыптасу және даму жолдары (1870-1940 жж)», С.Абдукадирова «Қазақстан педагогикалық газеттерінің оқушылардың білім сапасын арттырудағы рөлі (1952-1972 жж.)», П.Б.Сейітқазы «Республикалық мерзімді баспасөз беттерінде мектеп оқушыларын тәрбиелеу мәселелері (1960-1985 жж.)», Ә.О.Оразова «Республикалық педагогикалық мерзімді баспасөз беттеріндегі оқушыларға ұлттық тәрбие беру мәселелері (1985-2000 жж. «Қазақстан мұғалімі», «Учитель Казахстана» газеттері материалдары негізінде) тақырыптарында докторлық және кандидаттық диссертациялар қорғаған. Аталған еңбектерде қазақ педагогикалық баспасөзінің тарихына, газет-журнал беттерінде жарияланған алдыңғы қатарлы тәжірибелерге талдау жасалып, Қазақстандағы педагогика ғылымының дамуындағы баспасөздің рөліне, тарихына айшықты баға берілген.

Мерзімді басылымдардың білім сапасын арттырудағы рөлі, оқу-тәрбие жұмыстарын дұрыс ұйымдастыруға ықпалы туралы қызметін анықтауға арналған зерттеу жұмыстары да кездеседі. Атап айтқанда, Ә.Қарақұловтың «Баспасөз және уақыт тынысы» атты еңбегінде оқушылардың мерзімді баспасөздегі мақалаларды қызыға оқитындығы және болашақ мамандықтарын таңдауда мұғалімдермен қоса, мерзімді баспасөздің де ықпалы болатындығы баяндалған. Жастарды еңбекке тәрбиелеудегі мерзімді басылымдардың маңызды рөлін көрсететін еңбекке А.Мұқатаевтың «Баспасөз және еңбек тәрбиесі» атты кітабын жатқызуға болады.

Ә.О.Оразованың «Республикалық педагогикалық мерзімді баспасөз беттеріндегі оқушыларға ұлттық тәрбие беру мәселелері (1985-2000 жж. «Қазақстан мұғалімі», «Учитель Казахстана» газеттері материалдары негізінде)» тақырыбындағы ғылыми зерттеу жұмысында қазақтың ағартушы педагогтары мен қоғам қайраткерлерінің мерзімді баспасөздің оқушыларға ұлттық тәрбие берудегі рөлі туралы ой-пікірлері, педагогикалық газеттердің мүмкіндіктері қарастырылған [5].

Білім алушы жастардың ізденімпаздылық, шығармашылық әрекеттерін дамыту мәселесі педагогикалық басылымдарда бұрыннан сөз болып келе жатқандығы ақиқат. Осыған орай, С.Абдукадирова өзінің «Қазақстан педагогикалық газеттерінің оқушылардың білім сапасын арттырудағы рөлі (1952-1972 жж.)» атты ғылыми зерттеуінде баспасөз құралдары оқу-тәрбие үдерісін талапқа сай жетілдірудің мынадай жолдарын насихаттады деп көрсетеді:

- білім алушының сабаққа, оқу материалына, танымдық іс-әрекетке қызығушылығын белсендіру үшін сабаққа ғылымилық жаңалық және қызықтылық енгізу; тұлғаның өзінің

шамасы жететіндей, білім, білік дәрежесіне және жас ерекшелігіне сәйкес келетін қиындықтар, кедергілер жасау; өз бетінше орындайтын әртүрлі жұмыстар, дидактикалық қызықты ойындар ұйымдастыру; өз еңбегінің қуанышын сезуге мүмкіндік жасау сияқты тәсілдерді пайдалану.

- сабақ мазмұнының ғылым дәрежесіне сәйкестігі, өмірмен, қоғамдық құрылыспен байланыстылығы, сабақ мазмұнының білім аушының күш-жігерін, ақыл-ой белсенділігін талап етуі.
- проблемалы, ізденушілік ахуал жасау.
- білім алушыны шамасы жететіндей қиындық деңгейінде оқыту.
- эвристикалық, проблемалы-ізденушілік әдістерді, оқулық мазмұнымен жұмысты, танымдық есептерді шешуді, әңгіме әдісін пайдалану, тәжірибелерге, демонстрацияларға зерттеушілік сипат беру және т.б.[6].

Баспасөз материалдары негізінде болашақ мұғалімдерді тәрбие үрдісіне дайындау мәселесін зерттеу нәтижесінде оқу-тәрбие үдерісінде пайдалануға болатын келесі мерзімді басылымдардың тізімін ұсындым: ғылыми-педагогикалық журналдар «Білім.Образования», «Дошкольное воспитание», «Отбасы және балабақша», «Қазақстанның мектепке дейінгі білімі», «Начальное образование», «Искусство и образование», «Образование в современной школе», «Жанұя мен мектептегі тәрбие», «Қазақстан мектебі», «Ұлағат», «Учитель Казахстана», «Дарын», «Ізденіс», «Новое поколение», «Учительский журнал», «Практическая помощь учителю»; ғылыми-әдістемелік педагогикалық журналдар: «Ауыл мектебі», «Әдіскер мұғалім», «Бастауыш мектеп», «Бастауыш сыныпта оқыту», «Этнопедагогика», «Білім кілті», «XXI ғасыр мектебі», «Мұғалім», «Сынып жетекшісі», «12 жылдық білім», «Тәрбие жұмысы мектептен тыс мекемелерде»; ақпаратты-әдістемелік журнал: Білімдегі жаңалықтар»; сондай-ақ, педагогикалық газеттер: «Қазақстан мұғалімі», «Республика ұстаздары», «Руханиат» және т.б. Зерттеу жұмысымда ғылыми-әдістемелік басылымдардың барлығы құнды мәліметтері арқылы студенттерді ғылыми техникалық жаңару мен даму жағдайындағы соңғы зерттеулер, шығармашылық сипатта жүзеге асып жатқан жұмыстармен күнбе-күн таныстыру қабілетіне ие екендігі атап өттім [7].

Сонымен, болашақ маманның жанын рухани азықтандыратын, қызығушылығын оятатын бірден-бір құрал – баспасөз. Мерзімді баспасөз беттерінде көптеген педагогика саласының шеберлері, тәжірибелі ұстаздар, ата-аналар өз пікірлерін білдіріп, тәжірибелерін ортаға салады. Мерзімді баспасөз барлық уақытта да бұқараға бағыт-бағдар беруде, тәлім-тәрбиеге қатысты өзекті жайттарды қозғауда негізгі құрал болып табылады. Бүгінгі күнде сапалы материалдарды жариялайтын басылымдарды таңдап алып пайдалануға зор мүмкіншіліктер жасалған, өйткені жылдан-жылға олардың саны бірнеше есеге артып отыр.

Ғылыми-педагогикалық басылымдар педагогикалық ой-пікірлердің білім мен тәрбие берудің негізгі мәселелерін, соның ішінде, әсіресе болашақ педагог мамандардың оқу-тәрбие үрдісін жетілдіруде, шығармашылық іс-әрекеттерін ұйымдастыруда зор мүмкіншіліктерге ие. Қай газет-журналға үңілсек те, болашақ маманға жан-жақты білім мен тәрбие беруде пайдалы мәліметтер табу қиын емес. Тек сол жарияланымдарды дұрыс таңдап, орнымен қолдана білу керек. Өз мамандығын сүйетін, еңбекқор, оқыту үрдісін қызықты ұйымдастыруға тырысатын, тәрбиелік шараларды тартымды өткізуге талпынатын, шығармашылық қасиетті ең жоғары деңгейге қоятын болашақ маман ғылыми-педагогикалық басылымдарды іздеп жүріп оқып, оны өз ісінде тиімді пайдалануға дағдылануы міндетті [8].

Газет-журнал беттеріндегі туындыларды оқығанда жеке тұлғаның ой-өрісі, дүниетанымдық қабілеті дамиды, әр нәрседен жан-жақты хабардар болады. Басылымдарда жарық көрген мақалаларды көп оқыған сайын, тұлғаның түсінігі артып, өз пікірін айтуға, мәдениетті сөйлеу шеберлігі қалыптасады. Басылым беттерінде жарияланған мақалаларды өзінің шығармашылық іс-әрекетінің қалыптасуында үнемі пайдаланып отыру, студенттің жан-жақты білім, тәрбие алуына, ой-өрісінің кеңеюіне әсерін тигізеді.

Жаңа формациядағы жастардан білімді де, білікті, өз білімін күнделікті ісінде шебер қолдана білетін, зерттеуші маманды қалыптастыру мәселесі педагогикалық басылымдарға

үлкен жауапкершілік жүктейді. Педагогикалық баспасөз білім сапасын арттыру мен оқу-тәрбие міндетін шешуде тек студенттерге ғана емес, сондай-ақ білім беру саласының мамандарына да тікелей көмек көрсетеді. Педагогикалық баспасөздің қатысуынсыз, оның теориялық және тәжірибелік көмегінсіз әртүрлі білім ордаларында оқу-тәрбие үдерісін жетілдіру, қайта құру, студенттердің өзін-өзі өзіктендіруге деген қызығушылығын ояту, олардың шығармашылық іс-әрекеттерін ұйымдастыру, психологиясын жаңа бағытқа бұру оңай емес. Болашақ педагог мамандығын таңдаған студент те, білім беруші маман да ұлттың идеологиясын насихаттайтын басты мамандық иесі болғандықтан педагогикалық басылымдардың бағыт-бағдары, мақсаты, ұстанатын қағидалары жайында негізгі түсініктерге ие бола отырып, оны өзінің шығармашылық іс-әрекеттерін ұйымдастыруда, оқу-тәрбие үдерісін жетілдіруде басты құралға айналдыруы қажет.

Қолданылған әдебиет

1. Федоров А.В. Медиаобразование и медиаграмотность. – Таганрог: Кучма., 2004. – 340 с.
2. Сейітқазы П.Б. Студенттердің ақпараттық мәдениетін медиабілім беру арқылы қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негіздері. Ғылыми-зерттеу жұмысы бойынша есебі. – Астана, 2012. – 55 б.
3. Нұржанова С.А. Жоғары кәсіптік білім беру жүйесінде болашақ мамандардың креативті ойлауын қалыптастырудың педагогикалық-психологиялық негіздері: п.ғ.к. дис. авторефераты. – Астана, 2010. – 21 б.
4. Сейітқазы П.Б. Болашақ мұғалімдерді БАҚ арқылы тәрбие үрдісіне дайындаудың ғылыми-теориялық негіздері: п.ғ.д. дис. авторефераты. – Астана, 2009. – 44 б.
5. Оразова Ә.О. Республикалық педагогикалық мерзімді баспасөз беттеріндегі оқушыларға ұлттық тәрбие беру мәселелері (1985-200 жж «Қазақстан мұғалімі», «Учитель Казахстана» газеттері материалдары негізінде): пед.ғыл.канд. дисс: 13.00.01. – Тараз, 2007. – 128 б.
6. Абдукадирова С. Қазақстан педагогикалық газеттерінің оқушылардың білім сапасын арттырудағы ролі: п.ғ.к.дис.авторефераты. – Тараз, 1998 . – 22 б.
7. Жапарова Б.М. Баспасөз-ой кемесі. – Павлодар: «Дом печати» ЖШС, 2007. – 64 б.
8. Сүлейменова Ж.Т. Кредиттік-модульдік оқыту жағдайында ғылыми-педагогикалық басылымдарды пайдалану мәселелері // «Қоғамда және отбасында гендерлік қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру» жобасы аясындағы материалдар жинағы. – Астана, 2012. Б. 72-75.

УДК

373.01:39

ОҚУШЫЛАРДЫҢ ҰЛТТЫҚ КЕЛБЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА ПАТРИОТТЫҚ ТӘРБИЕНІҢ ОРНЫ

Молдағали Мадина Бауыржанқызы

modi_26.kz@mail.ru

Абай атындағы Қазақ Ұлттық Педагогикалық университет, Филология мен көп тілді білім беру институты, 1 курс, Алматы, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі: **С. Г. Тажбаева**

Жұмыстың сипаты: Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың биылғы «Қазақстан – 2050» жолдауындағы Мәңгілік Ел идеясының негізінде оқушылардың еліне деген ұлжандылық, патриотизм сезімін ояту барысындағы ұстаздардың ролі.

Жұмыстың мазмұны: Білім беру жүйесіндегі ұлттық және патриоттық қазыналар ретінде, ұстаздың жеке адамның рухани және күш-қуат мүмкіндіктерін ашу, адамгершілік пен имандылық өмір салтының берік негіздерін қалыптастыру, әрбір адамды дамыту үшін қажетті жағдайларды жасалуы, қоғамның және мемлекеттің алдындағы және құқықтары мен